

Rīgā, 2023. gada 20.aprīlī

Nr. _____

Saeimas Prezidijam

Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija 2023.gada 20.aprīļa sēdē izskatīja deputātu: I.Rajeva, J.Viļuma, Č.Batņas, I.Līdakas, A.Dekšņa iesniegto likumprojektu **“Par Ukrainā cietušo un bojā gājušo piemiņas dienas noteikšanu”** (Nr.229/Lp14), nolēma noraidīt to un pamatojoties uz Saeimas Kārtības ruļļa 85. pantu, izstrādāja un iesniedz izskatīšanai Saeimā pirmajā lasījumā **alternatīvu likumprojektu „Par atsevišķu publisku pasākumu rīkošanas aizliegumu 9.maijā”**

Nemot vērā iepriekš minēto Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija lūdz grozīt 2023.gada 20.aprīļa Saeimas sēdes darba kārtību un iekļaut sadaļā “Likumprojektu izskatīšana” pirms 21.darba kārtības jautājuma likumprojektu **“Par Ukrainā cietušo un bojā gājušo piemiņas dienas noteikšanu”** (Nr.229/Lp14) un komisijas sagatavoto **alternatīvo likumprojektu „Par atsevišķu publisku pasākumu rīkošanas aizliegumu 9.maijā”** izskatīšanai pirmajā lasījumā.

Komisija lūdz alternatīvo likumprojektu **„Par atsevišķu publisku pasākumu rīkošanas aizliegumu 9.maijā”** atzīt par steidzamu.

Pielikumā: alternatīvais likumprojekts uz ____ lpp. un anotācija uz ____ lpp.

Cieņā

komisijas priekšsēdētāja

Ieva Brante

Par atsevišķu publisku pasākumu rīkošanas aizliegumu 9. maijā

1. pants. Šā likuma mērķis ir:

1) aizstāvēt valsts un sabiedrības drošības intereses, nepieļaut nekārtības, aizsargāt sabiedrības veselību un tikumību;

2) nepieļaut Latvijas kā demokrātiskas un nacionālas valsts vērtību noniecināšanu un apdraudējumu, tostarp sabiedrības šķelšanu, kara, militāras agresijas, totalitārisma, vardarbības slavināšanu, kā arī nepatiesu vēsturisko notikumu atspoguļojumu;

3) solidarizēties ar Ukrainas tautu, kuras valsts suverenitāte, neatkarība un teritoriālā integritāte tiek apdraudēta Krievijas militārās agresijas rezultātā, un pieminēt Ukrainā cietušos un bojā gājušos.

2. pants. Ar šo likumu tiek noteikts, ka 9. maijā visā Latvijas teritorijā publiskajā ārtelpā aizliegts rīkot publiskus izklaides un svētku pasākumus, sapulces, gājienus un piketus (turpmāk - publiskus pasākumus), izņemot tādus publiskus pasākumus, kuri atbilst šā likuma 1. pantā noteiktajam mērķim.

3. pants. Ja attiecīga šā likuma 2. pantā minētā publiskā pasākuma rīkošanai atbilstoši normatīvo aktu prasībām nepieciešama pašvaldības atļauja, pašvaldība attiecīgo atļauju neizsniedz.

4. pants. 9. maijā visu diennakti, kā arī 10. maijā laikā līdz plkst. 7.00 aizliegta pirotehnisko izstrādājumu izmantošana.

Pārejas noteikums

Pašvaldība anulē atļauju publiska pasākuma rīkošanai tās administratīvajā teritorijā 9. maijā, ja tāda izsniegta līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, un atmaksā atļaujas saņēmējam nodevu par publisku pasākumu rīkošanu publiskās vietās.

Likums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas.

Likumprojekta

“Par atsevišķu publisku pasākumu rīkošanas aizliegumu 9. maijā” anotācija

1. Kādēļ likums ir vajadzīgs?

Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika. Kā demokrātiska un nacionāla valsts tā sargā savu demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību, tā nepieļauj savu vērtību noniecināšanu un apdraudējumu, sabiedrības šķelšanu, tā solidarizējas ar citām valstīm, kuru suverenitāte, neatkarība un teritoriālā integritāte tiek apdraudēta.

9. maijs simbolizē Latvijas Republikas okupāciju un aneksiju Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (turpmāk – PSRS) sastāvā, tā ir diena, ko atsevišķa sabiedrības daļa atzīmē kā totalitāro un okupācijas režīmu slavinošu dienu. Latvijas valsts interesēs ir klusējot paust nosodošu nostāju gan pret PSRS, gan nacistiskās Vācijas prettiesisko okupācijas varu īstenoto politiku un veiktajiem noziegumiem, veicināt sabiedrības izpratni par notikumiem Latvijas teritorijā Otrā pasaules kara laikā un pēckara periodā, stiprināt sabiedrības vēsturisko atmiņu, novērst nepatiesu, neprecīzu un neobjektīvu vēsturisko notikumu atspoguļojumu, līdz ar to, veidojot vienotu izpratni arī par 9. maiju.

Valstij ir pienākums gādāt par savu drošību jebkuros apstākļos, un attiecībā uz valsts drošības aizsardzību būtu piemērojams piesardzības princips. Piesardzības principa tvērums dažādās nozarēs var būt atšķirīgs (*sk. Satversmes tiesas 2022. gada 10. marta sprieduma lietā Nr. 2021-24-03 24.1. punktu*). Piesardzības princips demokrātiskā tiesiskā valstī nozīmē to, ka nav jāgaida līdz brīdim, kad reāls kaitējums jau ir faktiski nodarīts. Pietiek ar pamatotām aizdomām par šāda kaitējuma iespējamību, lai valsts jau laikus veiktu efektīvus un samērīgus pasākumus nolūkā nepieļaut kaitējuma iestāšanos (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. 2020-26-0106 16.1. punktu*). Latvijas robežvalsts – Krievijas Federācijas – uzsāktais militārais uzbrukums Ukrainā prasa ar īpašu uzmanību attiekties pret valsts drošības aizsardzības pienākumu un domāt par jauniem valsts drošības aizsardzības pasākumiem, it īpaši ņemot vērā to, ka Latvijas robežvalsts – Krievijas Federācijas – uzsāktā karadarbība pret Ukrainu ir bezprecedenta neattaisnojama agresija 21. gadsimta Eiropā, kas izpaudies neskaitāmos Krievijas bruņoto spēku pastrādātos kara noziegumos un noziegumos pret cilvēci. Tas ir rupjš Ukrainas suverenitātes un teritoriālās integritātes pārkāpums, kas ir klajā pretrunā ar Krievijas Federācijas saistībām, kuras izriet no Apvienoto Nāciju Organizāciju Statūtu 2. panta un imperatīvam starptautisko tiesību normām, kā arī ar tām saistībām, kuras Krievija ir uzņēmusies, parakstot Budapeštas memorandu un apņēmoties garantēt Ukrainas teritoriālo integritāti un suverenitāti. Turklāt Krievijas Federācija ir ne vien valsts, kas robežojas ar Latvijas Republiku, bet arī valsts, kas jau ilgstoši ir radījusi lielākus vai mazākus draudus valsts drošībai, tostarp arī realizējot Latvijā Krievijas “tautiešu politiku” (*piemēram, sk. Valsts drošības dienesta publiskos gada pārskatus. Pieejami: <https://vdd.gov.lv/noderigi/gada-parskati>*), kā arī Krievijas

Federācija ir tās valsts juridiskā mantiniece, kura savulaik okupēja Latvijas Republiku un kura atņēma Latvijas Republikai un tās pilsoņiem brīvību (sk.: *Latvijas Republikas Augstākās Padomes deklarācija "Sakarā ar Krievijas Federācijas valstiskās neatkarības atzīšanu"*. *Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, Nr. 4/5, 30.01.1992. un *Satversmes tiesas 2007. gada 29. novembra sprieduma lietā Nr. 2007-10-0102 27. punktu*).

Kā tas izriet no Satversmes aizsardzības biroja 2022. gada pārskata, aizvadītajā gadā Krievijas politika kļuva atklāti naidīga ne tikai pret Ukrainu, bet arī pret visu Rietumu pasauli. "Krievijas pilna apmēra militārais iebrukums Ukrainā apliecināja, ka V. Putina režīms nerespektē pēc Padomju Savienības sabrukuma atjaunoto vai radušos valstu robežas un šo valstu grupu tas uzskata par ekskluzīvu Krievijas interešu telpu." (sk.: *Satversmes aizsardzības biroja 2022. gada darbības pārskats*, 4. un 5. lpp. Pieejams: https://www.sab.gov.lv/files/2022_parskats.pdf). "Kara uzsākšanu vadīja Krievijas valdošās elites imperiālistiskās ambīcijas kontrolēt teritorijas, kas savulaik atradās Krievijas priekšteces PSRS sastāvā" (sk.: *Satversmes aizsardzības biroja 2022. gada darbības pārskats*, 7. lpp. Pieejams: https://www.sab.gov.lv/files/2022_parskats.pdf). No Valsts drošības dienesta 2022. gada pārskata izriet, ka karš Ukrainā ir izmainījis pasaules drošības situāciju un atstājis paliekošu ietekmi arī uz Latvijas sabiedrību. Krievijas draudi Latvijas konstitucionālajai iekārtai nav mazinājušies. Krievijas iebrukums Ukrainā Latvijas sabiedrībai ir atgādinājis par valstiskās neatkarības trauslumu, apliecinot nepieciešamību rūpēties par nacionālo drošību (sk.: *Publiskais pārskats par Valsts drošības dienesta darbību 2022. gadā*, 4., 6. un 24. lpp. Pieejams: <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/32/lv/vdd-2022-gada-parskats.pdf>).

Valstij ir plaša rīcības brīvība, izvēloties valsts drošības aizsardzības labad veicamos pasākumus (sk. *Satversmes tiesas 2020. gada 25. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-35-01 13.2. punktu*). Tos izvēloties, ir jāievēro gan Satversmē, gan starptautiskajos līgumos garantētās cilvēktiesības. Latvijai kā agresora – Krievijas Federācija – robežvalstij, kurā atrodas samērā liels Krievijas pilsoņu skaits, šobrīd ir ievērojami plašāka rīcības brīvība veikt valsts drošības (Satversmes 116. panta izpratnē – sabiedrības drošība) aizsardzības labad veicamos pasākumus, tostarp ierobežojot cilvēktiesības.

2. Kāda var būt likuma iespējamā ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību?

Likums neietekmēs sabiedrības un tautsaimniecības attīstību. Ar šo likumu netiek aizliegti pasākumi, kuru mērķis atbilst likuma 1. pantā noteiktajiem mērķiem.

3. Kāda var būt likuma iespējamā ietekme uz valsts budžetu un pašvaldības budžetiem?

Likums neietekmēs valsts budžetu. Likums būtiski neietekmēs pašvaldību budžetus.

4. Kāda var būt likuma iespējamā ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu?

Likums neietekmēs spēkā esošo tiesību normu sistēmu.

5. Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst likumprojekts?

Likumprojekts nav pretrunā ar starptautisko tiesību normām.

6. Kādas konsultācijas notikušas sagatavojot likumprojektu?

Konsultācijas ar notikušas ar Saeimas Juridisko biroju un Iekšlietu ministriju.

7. Kā tiks nodrošināta likuma izpilde?

Likuma izpilde tiks nodrošināta saskaņā ar likumā un normatīvajos aktos noteikto kārtību un ar jau esošo valsts institūciju palīdzību. Jaunas institūcijas netiek radītas.